

ฐานข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนในการผลิตวัตถุดิบอาหาร เครื่องดื่มจากผลผลิตทางการเกษตรในจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตกในประเทศไทย (ตาก-เพชรบูรณ์)¹

ธีรพร กงบังเกิด² และ สุदारัตน์ เจียมยั่งยืน²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ พัฒนาระบบข้อมูลกลุ่มศักยภาพ และความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนในการผลิต 1) วัตถุดิบ 2) อาหาร และ 3) เครื่องดื่มจากผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดที่ผ่านระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทยในเขตภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 269 กลุ่ม ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด คือ ตาก (40 กลุ่ม) กำแพงเพชร (46 กลุ่ม) สุโขทัย (49 กลุ่ม) พิษณุโลก (66 กลุ่ม) และเพชรบูรณ์ (68 กลุ่ม) โดยใช้แบบสอบถามสำรวจข้อมูลด้านต่างๆ ได้แก่ข้อมูลทั่วไป บุคลากร การผลิต ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การตลาดทัศนคติและความพึงพอใจ ประเภทปัญหาและการดำเนินกิจกรรมและนำมาวิเคราะห์และจัดกลุ่มโดยใช้เทคนิค K-Means Clustering โดยแบ่งกลุ่มศักยภาพเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ สูง ปานกลาง และต่ำ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจในแต่ละจังหวัดมีจุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ในทั้ง 5 จังหวัด กลุ่มวิสาหกิจที่มีศักยภาพสูงส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ผลิตอาหารแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด ตาก กำแพงเพชร และเพชรบูรณ์ มีการขนส่งสินค้าไปขายยังสถานที่อื่น ภายในรัศมีไม่เกิน 150 กิโลเมตรจากกลุ่มที่ผลิต ส่วนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุโขทัยและพิษณุโลกมีการขนส่งสินค้าไปขายในรัศมีภายใน 450 กิโลเมตรจากกลุ่ม ผลการจัดกลุ่มศักยภาพพบว่า วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ในจังหวัดตาก (47%) กำแพงเพชร (50%) สุโขทัย (51%) และเพชรบูรณ์ (44%) ศักยภาพปานกลาง ยกเว้นจังหวัดพิษณุโลกที่วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีศักยภาพต่ำ (49%) เมื่อเปรียบเทียบศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด 269 กลุ่ม ใน 5 จังหวัด พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีศักยภาพสูงด้านการผลิต ประเภทปัญหาและการดำเนินกิจกรรม เนื่องจากมีการใช้วัตถุดิบในพื้นที่และมีการคัดเลือกวัตถุดิบที่นำมาแปรรูป สามารถแก้ไขและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีและมีการวางแผนการผลิตที่ดี ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของวิสาหกิจชุมชนแบ่งตามข้อมูลการประเมินพบว่ามีการดำเนินงานด้านบุคลากร การผลิต การตลาด การจัดการกับปัญหาและคะแนนรวมทุกด้านของวิสาหกิจชุมชนใน 5 จังหวัด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

คำสำคัญ: วิสาหกิจชุมชน ฐานข้อมูล ศักยภาพ ความพร้อม ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก วัตถุดิบอาหาร เครื่องดื่ม ตาก กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดข้อมูลที่เป็นระบบ และขาดกฎหมายหรือนโยบายของรัฐบาลที่จะช่วยยกระดับสู่มาตรฐานสากล โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบการขนส่งหรือลอจิสติกส์ (logistics) และการจัดการโซ่อุปทาน (supply chain management) ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็น

¹ สนับสนุนงานวิจัยโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย

² ภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและ มหาวิทยาลัยนเรศวร

องค์ประกอบที่สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ การจะได้มาซึ่งระบบที่เป็นมาตรฐานดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ หลายด้านเพื่อนำไปใช้สนับสนุนและประกอบการตัดสินใจ ในการกำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศต่อไป และปัจจุบันมีสถานการณ์ภาคการผลิตที่เปลี่ยนไปเช่น มีการย้ายฐานการผลิตไปอยู่ตามแนวชายแดนเพิ่มขึ้น เพื่อให้ใกล้กับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งยังมีแหล่งวัตถุดิบที่อุดมสมบูรณ์ การจัดการทางด้านระบบการขนส่งและโซ่อุปทานเช่นการสั่งซื้อสินค้าและวัตถุดิบ กระบวนการผลิตสินค้าและการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ จะสามารถเพิ่มศักยภาพในเชิงธุรกิจให้สูงขึ้นได้ จังหวัดทางผ่านของระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทย นับว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เนื่องจากได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเปิดถนนเส้นนี้ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมทางด้านต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และจากการที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของไทยในจังหวัดดังกล่าว มีบทบาทอย่างสูงในการผลิตวัตถุดิบ และสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่ม จากผลผลิตทางการเกษตรที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โครงการวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน โดยการสำรวจและจัดกลุ่มศักยภาพและความพร้อมของวิสาหกิจชุมชน ในการผลิตวัตถุดิบและสินค้าเพื่อผลิตวัตถุดิบ อาหาร และเครื่องดื่ม จากผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดที่ผ่านแนวเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทย (จาก จ.ตาก ถึง จ.เพชรบูรณ์) และเพื่อเป็นการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่สามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการผลิต ทั้งที่กำลังดำเนินการอยู่แล้วและเสนอแนะข้อมูลทางเลือกเพื่อพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ให้สูงขึ้น โดยสามารถนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ไปเป็นส่วนหนึ่งของฐานข้อมูลของระบบสนับสนุนการตัดสินใจในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลและการบริหารจัดการเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตรและการจัดการชายแดนต่อไป

วิธีการศึกษา

จำนวนกลุ่มวิสาหกิจและการสุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 269 กลุ่ม จาก 5 จังหวัด คือ ตาก กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ จำนวน 40, 46, 49, 66 และ 68 กลุ่ม ตามลำดับ โดยสุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชน 1 กลุ่มต่อ 1 ตำบล อย่างไรก็ตาม อาจมีข้อมูลไม่ครบทุกตำบล เนื่องจากบางตำบลไม่มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามเป้าหมายที่ต้องการ หรือบางตำบลหยุดการผลิตแล้ว

ข้อมูลเชิงปริมาณที่ใช้ในการจัดกลุ่ม ในส่วนของการวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนนั้น ได้ใช้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในแต่ละกลุ่ม โดยที่แบบสัมภาษณ์แบ่งข้อมูลเป็น 7 ส่วน ดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ระยะเวลาเปิดดำเนินการ สถิติการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิก ปริมาณเงินทุนเริ่มต้นและปริมาณเงินทุนหมุนเวียนในแต่ละเดือน

2) ข้อมูลบุคลากรของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ การรู้จักมาตรฐานผลิตภัณฑ์ต่างๆ และการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมในกลุ่มวิสาหกิจในด้านต่างๆ

3) ข้อมูลด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ปริมาณของวัตถุดิบหลัก หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกวัตถุดิบ จำนวนแรงงานประจำ การจัดการการวัตถุดิบที่เสียหายหรือของเหลือ และการควบคุมคุณภาพ

4) ข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ กำไรต่อปี (บาท/ปี) ของผลิตภัณฑ์ที่เป็นรายได้หลัก ช่วงเวลาการผลิตของผลิตภัณฑ์ที่เป็นรายได้หลัก กำไรต่อปี (บาท/ปี) ของผลิตภัณฑ์ที่เป็นรายได้รอง ช่วงเวลาการผลิตของผลิตภัณฑ์ที่เป็นรายได้รอง การจัดการกับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน การได้รับรองจากมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การได้รับรางวัล และปัจจัยที่ใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์

5) ข้อมูลด้านการตลาด ได้แก่ กำไรเฉลี่ยต่อเดือน การขายตรง การขายผ่านร้านค้า และการขายผ่านพ่อค้าคนกลาง

6) ประสิทธิภาพ ได้แก่ วัตถุดิบ แรงงาน เครื่องจักรหรือเทคโนโลยี วิธีการหรือกระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์ การตลาด และบรรจุภัณฑ์ รวมถึงความสม่ำเสมอของวัตถุดิบ การผลิตและช่วงเวลาการขาย

7) การดำเนินกิจกรรม ได้แก่ การวางแผนการผลิต การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการผลิต ผลตอบแทนจากการทำงาน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการประชาสัมพันธ์

วิธีการจัดกลุ่มศักยภาพด้วยเทคนิค Cluster Analysis การจัดกลุ่มศักยภาพและความพร้อมของวิสาหกิจชุมชน ทำโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS Version 11.0 ใช้คำสั่ง K-Means Clustering (กัลยา, 2544) ซึ่งเป็นเทคนิคการจำแนก case ออกเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งในที่นี้แต่ละ case คือ วิสาหกิจชุมชนแต่ละแห่ง ในแต่ละด้านที่ประเมิน ประกอบด้วยคำถามย่อยหลายคำถาม ค่าถ่วงน้ำหนักของคำถามแต่ละข้อ ได้มาจากการประชุมกลุ่มย่อยของผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (users) ที่จัดขึ้น ณ คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะนั้นของด้านต่างๆ ที่ทำการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนของด้านต่างๆ ที่ทำการวิเคราะห์

ข้อมูลด้านต่างๆ	คะแนน (%)
1. ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน	10
2. ข้อมูลบุคลากรของวิสาหกิจชุมชน	15
3. ข้อมูลด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชน	15
4. ข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์	15
5. ข้อมูลด้านการตลาด	15
6. ประเภทปัญหา	15
7. การดำเนินกิจกรรม	15
รวม	100

ผลการศึกษา

ศักยภาพของกลุ่มและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจเด่นๆ ในแต่ละจังหวัด แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สัดส่วนเปอร์เซ็นต์ของจำนวนกลุ่มศักยภาพ และผลการแบ่งศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนใน 5 จังหวัด

จังหวัด	จำนวนกลุ่มศักยภาพ ต่ำ: ปานกลาง: สูง	ผลการศึกษา
ตาก	23: 47: 30	ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ ข้าวหอมมือ มะยมหยี กระท้อนกวน ก๋วยเตี๋ยวน้ำผึ้ง กระเทียมดองและถั่วคั่วทราย ไวน์มะเเม่ และสุรากลั่น
กำแพงเพชร	40: 50: 10	ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ ข้าวหอมมือ ก๋วยเตี๋ยว มะพร้าวเสวย ข้าวแต่น นางเล็ดและกระยาสารท ไม่พบกลุ่มวิสาหกิจที่มีศักยภาพสูงที่ผลิตเครื่องดื่ม
สุโขทัย	33: 51: 16	ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ มะตูมผง ก๋วยเตี๋ยวเนย ก๋วยเตี๋ยวตากและก๋วยเตี๋ยวกวน และผลิตภัณฑ์อาหารหมัก เช่น ปลาร้า
พิษณุโลก	15: 36: 49	ข้าว น้ำพริก อาหารหมัก ยังมีศักยภาพโดยรวมต่ำ เครื่องดื่ม โดยเฉพาะเครื่องดื่มประเภทสมุนไพรโดยส่วนใหญ่มีศักยภาพโดยรวมปานกลาง ผลิตภัณฑ์จากกล้วย 12 กลุ่ม แบ่งเป็นศักยภาพต่ำ ปานกลาง และสูง อย่างละ 4 กลุ่ม
เพชรบูรณ์	35:44:21	ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ มะขามคลุกน้ำตาล มะขามคลุก มะขามกวน และวัตถุดิบเช่น เห็ดโคนญี่ปุ่น ข้าวสารแดงและผลิตภัณฑ์จากกล้วย เช่น ก๋วยเตี๋ยว

- จังหวัดตาก จำนวน 40 กลุ่ม พบว่า วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดตากโดยส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านเงินทุนเริ่มต้นและเงินทุนหมุนเวียน มีการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์น้อย มีกำไรต่อปีของผลิตภัณฑ์ต่ำและมีปัญหาทางด้านการตลาด มีกำไรเฉลี่ยต่อเดือนต่ำ และช่องทางการจำหน่ายมีน้อย จึงเป็นผลให้มีศักยภาพต่ำ แต่มีศักยภาพสูงในด้านการจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ และกระตือรือร้นในการดำเนินกิจกรรม

- จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 46 กลุ่ม พบว่า วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านเงินทุนเริ่มต้นและเงินทุนหมุนเวียน แต่มีการรับรู้ในด้านของมาตรฐานผลิตภัณฑ์และมีความรู้ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับมาตรฐาน และมีศักยภาพในระดับปานกลาง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีการใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกวัตถุดิบ และมีการตรวจสอบคุณภาพจึงทำให้มีศักยภาพด้านนี้สูง นอกจากนั้นยังสามารถจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ดีและมีศักยภาพปานกลางในการดำเนินกิจกรรม

- จังหวัดสุโขทัย จำนวน 49 กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ ประสบปัญหาด้านเงินทุนเริ่มต้นและเงินทุนหมุนเวียน มีแรงงานประจำน้อยและขาดการจัดการที่ดีกับวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ที่เสียหายและไม่ได้มาตรฐาน นอกจากนั้นยังได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์น้อย และส่วนใหญ่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาด้านบรรจุภัณฑ์ ทางกลุ่มมีปัญหาทางด้านการตลาดโดยมีกำไรเฉลี่ยต่อเดือนต่ำและช่องทางการจำหน่ายมีน้อย จึงเป็นผลให้มีศักยภาพโดยรวมปานกลางจนถึงต่ำ แต่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีศักยภาพสูงในด้านการจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ และกระตือรือร้นในการดำเนินกิจกรรม

- จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 66 กลุ่ม พบว่า วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาด้านเงินทุนหมุนเวียน แต่มีศักยภาพสูงด้านการจัดการกับปัญหาและการดำเนินการของกลุ่ม เช่น สมาชิกมีการวางแผนการผลิต มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุ

- จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 68 กลุ่ม พบว่า วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเงินทุนเริ่มต้นและเงินทุนหมุนเวียน การมีกำไรต่อปีของผลิตภัณฑ์ต่ำและมีปัญหาทางด้านการตลาด มีช่องทางการจำหน่ายน้อย ทำให้จัดอยู่ในกลุ่มที่มีศักยภาพปานกลางและต่ำ แต่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีศักยภาพสูงในด้านการจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ และการดำเนินกิจกรรม

ศักยภาพและความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนในส่วนของภาพรวมทั้ง 5 จังหวัดที่ศึกษา จำนวน 269 กลุ่ม พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีศักยภาพสูง 3 ด้าน ได้แก่ 1) การผลิต เนื่องจากมีการใช้วัตถุดิบในพื้นที่และมีการคัดเลือกวัตถุดิบที่นำมาแปรรูป 2) ประเภทปัญหาโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีความถนัดในการประสบปัญหาด้านต่างๆ น้อย หรือสามารถแก้ไขและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดี และ 3) การดำเนินกิจกรรม เนื่องจากมีการวางแผนก่อนการผลิตที่ดี มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพของการผลิต การมีผลตอบแทนให้กับสมาชิก

และมีการพัฒนาทั้งผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ โดยพบว่ากลุ่มที่มีศักยภาพต่ำ ปานกลาง และสูง มีจำนวนร้อยละ 32.0, 50.5 และ 17.5 ตามลำดับ โดยกลุ่มที่มีคะแนนสูงสุดคือ กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตกล้วยอบเนย อยู่ใน ต.โดนด อ.ศรีรัตนา จ.สุโขทัย ซึ่งมีคะแนนร้อยละ 84.10 และกลุ่มที่มีคะแนนต่ำสุดคือ กลุ่มอาชีพเสริมบ้านคลองกระชาตุที่ผลิตน้ำพริกแกง ต.บ่อถ้ำ อ.ขามเฒ่า จ.กาญจนบุรี จ.กำแพงเพชร ซึ่งมีคะแนนร้อยละ 49.78 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของวิสาหกิจชุมชนแบ่งตามข้อมูลการประเมิน (โดยไม่คำนึงถึงประเภทของการผลิต) พบว่า การดำเนินงานด้านบุคลากร การผลิต การตลาด การจัดการกับปัญหา และคะแนนรวมทุกด้านของวิสาหกิจชุมชนใน 5 จังหวัด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และวิสาหกิจชุมชนในแต่ละจังหวัดมีความเข้มแข็งด้านต่างๆ แตกต่างกันและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ใน 5 จังหวัด ที่ทำการศึกษา มีการขนส่งสินค้าไปขายยังสถานที่อื่นภายในรัศมี 0-450 กม. จากกลุ่มที่ผลิต

สรุป

การศึกษาศักยภาพและความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนในการผลิตวัตถุดิบ อาหารและเครื่องดื่มจากผลผลิตทางการเกษตร ในจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตก ในประเทศไทย พบว่า กลุ่มวิสาหกิจในแต่ละจังหวัดมีจุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงแตกต่างกัน ในส่วนของภาพรวมทั้ง 5 จังหวัดที่ศึกษา จำนวน 269 กลุ่ม พบว่า

1. โดยส่วนใหญ่กลุ่มของวิสาหกิจชุมชนใน 5 จังหวัด มีศักยภาพสูง 3 ด้าน ได้แก่ 1) การผลิต เนื่องจากมีการใช้วัตถุดิบในพื้นที่และมีการคัดเลือกวัตถุดิบที่นำมาแปรรูป โดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ 2) ประเภทปัญหา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีความถนัดในการประสบปัญหาต่าง ๆ น้อยหรือสามารถแก้ไขและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดี และ 3) การดำเนินกิจกรรม เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจมีการวางแผนก่อนการผลิตที่ดี มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพของการผลิต การมีผลตอบแทนให้กับสมาชิกที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาทั้งผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ

2. กลุ่มที่ศักยภาพต่ำมีจำนวนทั้งหมด 86 กลุ่ม (ร้อยละ 32.0) กลุ่มที่มีศักยภาพปานกลางมีจำนวน 136 กลุ่ม (ร้อยละ 50.5) และกลุ่มที่มีศักยภาพสูงมีจำนวนทั้งหมด 47 กลุ่ม (ร้อยละ 17.5) โดยกลุ่มที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตกล้วยอบเนย อยู่ใน ต.โดนด อ.ศรีรัตนา จ.สุโขทัย ซึ่งมีคะแนนร้อยละ 84.10 และกลุ่มที่มีคะแนนต่ำสุด คือ กลุ่มอาชีพเสริมบ้านคลองกระชาตุที่ผลิตน้ำพริกแกง ต.บ่อถ้ำ อ.ขามเฒ่า จ.กาญจนบุรี จ.กำแพงเพชร ซึ่งมีคะแนนร้อยละ 49.78

3. การวิเคราะห์ผลทางสถิติ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของวิสาหกิจชุมชนแบ่งตามข้อมูลการประเมิน (โดยไม่คำนึงถึงประเภทของการผลิต) พบว่าการดำเนินงานด้านบุคลากร การผลิต

การตลาด การจัดการกับปัญหาและคะแนนรวมทุกด้านของวิสาหกิจชุมชนใน 5 จังหวัด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และวิสาหกิจชุมชนในแต่ละจังหวัดมีความเข้มแข็งด้านต่างๆ แตกต่างกัน และในด้านผลคะแนนรวม (เต็ม 100 คะแนน) พบว่า วิสาหกิจชุมชนใน จ.กำแพงเพชร มีคะแนนต่ำที่สุด คือ 61.9 คะแนน และต่ำกว่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนรวมของวิสาหกิจชุมชนใน จ.ตาก จ.สุโขทัย จ.พิษณุโลก และ จ.เพชรบูรณ์ ซึ่งมีคะแนนสูงกว่า (ระหว่าง 63.8-65.9 คะแนน) ซึ่งมีค่าไม่แตกต่างกันทางสถิติ

4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ใน 5 จังหวัดที่ทำการศึกษามีการขนส่งสินค้าไปขายยังสถานที่อื่นภายในรัศมีระหว่าง 0-450 กม. จากกลุ่มที่ผลิต

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. 2544. การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วย SPSS. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ .

